

FUNDACIÓ
GALA-SALVADOR DALÍ

© Salvador Dalí, Fundació Gala-Salvador Dalí, Figueres, 2004

Núm. cat. P 199

Los esfuerzos estériles (Els esforços estèrils)

Cendretes

Data: 1927-1928

Tècnica: Oli sobre tauler de fusta contraplacat

Dimensions: 64 x 48 cm

Signatura: Signat i datat a la part central esquerra: *Salvador Dali / 28*

Localització: Museo Nacional Centro de Arte Reina Sofía, Madrid

Procedència

- Estat espanyol, en dipòsit al Museo Nacional Centro de Arte Reina Sofía, Madrid

Exposicions

- 1929, Madrid, Jardín Botánico, *Exposición de Pinturas y Esculturas de Españoles Residentes en París*, 20/03/1929 - 25/03/1929, núm. cat. 56
- 1929, París, Galerie Goemans, *Dalí*, 20/11/1929 - 05/12/1929, núm. cat. 10
- 1931, París, Pierre Colle, *Exposition Salvador Dalí*, 03/06/1931 - 15/06/1931, núm. cat. 2
- 1965, New York, Gallery of Modern Art, *Salvador Dalí, 1910-1965*, 18/12/1965 - 28/02/1966, núm. cat. 22
- 1968, New York, The Museum of Modern Art, *Dada, surrealism, and their heritage*, 27/03/1968 - 09/06/1968, núm. cat. 57
- 1980, London, The Tate Gallery, *Salvador Dalí*, 14/05/1980 - 29/06/1980, núm. cat. 31
- 1983, Madrid, Museo Español de Arte Contemporáneo, *400 obras de Salvador Dalí del 1914 al 1983*, 15/04/1983 - 29/05/1983, núm. cat. 122
- 1987, Madrid, Museo Nacional Centro de Arte Reina Sofía, *El Siglo de Picasso*, 29/01/1987 - 13/03/1988, núm. cat. 58
- 1987, París, Musée d'Art Moderne de la Ville de Paris, *Cinq siècles d'art espagnol : le siècle de Picasso*, 10/10/1987 - 03/01/1988, núm. cat. 63
- 1988, Barcelona, Generalitat de Catalunya, *Surrealisme a Catalunya : 1924-1936*, 01/05/1988 - 30/06/1988, p. 77
- 1989, Stuttgart, Staatsgalerie, *Salvador Dalí, 1904-1989*, 13/05/1989 - 23/07/1989, núm. cat. 52
- 1989, Humlebaek, Louisiana Museum of Modern Art, *Salvador Dalí*, 16/12/1989 - 11/03/1990, núm. cat. 13
- 1990, Montréal, Musée des Beaux-Arts, *Salvador Dalí*, 27/04/1990 - 29/07/1990, núm. cat. 12
- 1994, London, Hayward Gallery, *Salvador Dalí: the early years*, 03/03/1994 - 30/05/1994, núm. cat. 98
- 1995, Milano, Palazzo Forti, Verona, *Dalí, Miró, Picasso e il surrealismo spagnolo*, 29/07/1995 - 22/10/1995, p. 89
- 1996, Madrid, Museo Nacional Centro de Arte Reina Sofía, *¿Buñuel!, la mirada del siglo*, 16/07/1996 - 14/10/1996, sense número
- 1998, Madrid, Museo Nacional Centro de Arte Reina Sofía, *Federico García Lorca : 1898 -1936*, 24/06/1998 - 21/09/1998, sense número
- 2001, London, Tate Modern, *Surrealism desire unbound*, 20/09/2001 - 01/01/2002, il. 254
- 2002, París, Centre Pompidou, *La Révolution surréaliste*, 06/03/2002 - 24/06/2002, sense número
- 2002, Düsseldorf, Kunstsammlung Nordrhein-Westfalen, *Surrealismus 1914 - 1944 : Dalí, Max Ernst, Magritte, Miró, Picasso...*, 20/07/2002 - 24/11/2002, sense número
- 2004, Venezia, Palazzo Grassi, *Dalí*, 12/09/2004 - 16/01/2005, núm. cat. 59
- 2012, París, Centre Pompidou, *Dalí*, 21/11/2012 - 25/03/2013, p. 96
- 2013, Madrid, Museo Nacional Centro de Arte Reina Sofía, *Dalí. Todas las sugerencias poéticas y todas las posibilidades plásticas*, 27/04/2013 - 02/09/2013, p. 96

Bibliografia

- "Comentarios del actual momento", *Blanco y Negro*, 07/04/1929, Madrid, s. p.
- *Salvador Dalí, 1910-1965*, The Foundation for Modern Art, New York, 1965, p. 20
- Paul H. Walton, *Dalí / Miró*, Tudor Publishing Company, New York, 1967, il. 4
- Max Gérard, *Dalí de Draeger*, Blume, Barcelona, 1968, il. 189 (detall)
- William S. Rubin, *Dada, surrealism, and their heritage*, The Museum of Modern Art, New York, 1968, p. 108
- *Surrealismo, el ojo soluble*, Litoral, Málaga, 1968, p. 58
- Tadao Ogura, Robert Descharnes, *L'Art moderne du monde*, Shueisha, Tokyo, 1974, il. 8, p. 96
- Robert Descharnes, S. Terayama, *Dalí: the book of great masters*, Zauho, Tokyo, 1978, il. 5
- *Salvador Dalí: retrospective, 1920-1980*, Centre Georges Pompidou, Musée National d'Art moderne, Paris, 1979,

- p. 59
- Salvador Dalí, The Tate Gallery, London, 1980, il. 31
 - Josep Pla, Salvador Dalí (il.), *Obres de museu*, DASA, Figueres, 1981, p. 23
 - Dawn Ades, *Dalí and surrealism*, Harper & Row, New York, 1982, p. 56
 - [Cultura adquire dos óleos de Dalí en cien millones de pesetas], *Eco de Canarias*, 04/09/1982, Las Palmas, p. 5
 - "Dalí regala este cuadro al Estado y... cobra cien millones por otros dos", *Abc*, 04/09/1982, Madrid, p. 5
 - "El Ministerio de Cultura adquiere obras de Dalí", *Hierro*, 07/09/1982, Gijón, s. p.
 - Ignacio Gómez de Liaño, *Dalí*, Polígrafa, Barcelona, 1983, il. 29
 - *El Surrealismo*, Cátedra, Madrid, 1983, p. [163]
 - *400 obras de Salvador Dalí de 1914 a 1983*, Obra Cultural de la Caixa de Pensions, [Madrid], 1983, p. 85
 - *Distribucions d'art surrealista*, Distribucions d'Art Surrealista, Barcelona, 1983, p. 25
 - "Glorreiche Rätsel", *Der Spiegel*, 11/04/1983, Hamburg, p. 265 (detall)
 - Diversos Autors, "400 obras de Salvador Dalí", *El Socialista*, 04/05/1983, Madrid, p. 43 (detall)
 - Francisco Calvo Serraller, "Balance critico de la retrospectiva Dali", *Goya*, 31/05/1983, Madrid, p. 375 (detall)
 - Ignacio Gómez de Liaño, *Mi tiempo, escritos de arte y literatura*, Libertarias, Madrid, 1984, p. 51
 - Rafael Santos Torroella, *La Miel es más dulce que la sangre : las épocas lorquiana y freudiana de Salvador Dalí*, Seix Barral, Barcelona, 1984, p. 155
 - Takahiko Okada, *Dalí*, Shueisha, [S.I.], 1986, p. 17
 - *Sant Narcís, Dalí i les mosques*, Mediterrània, Barcelona, 1986, p. 7
 - *Federico García Lorca : dibujos*, Ministerio de Cultura, [Madrid], 1986, p. 103 (detall), p. 113 (detall)
 - *Cinq siècles d'art espagnol | Le Siècle de Picasso*, Ministerio de Cultura, Paris-Musées, [Madrid], Paris, 1987, p. 118
 - *Alberto Jiménez Fraud y la residencia de estudiantes*, CSIC, Ministerio de Cultura, [Madrid], 1987, p. 40
 - Salvador Dalí, Federico García Lorca, *Correspondance 1925-1936*, Carrere, [S.I.], 1987, p. 238
 - Salvador Dalí, *Poesía | Salvador Dalí escribe a Federico García Lorca | Presentación, notas y cronología*, Ministerio de Cultura, Madrid, 1987, p. 142
 - Agustín Sánchez Vidal, *Buñuel, Lorca y Dalí: el enigma sin fin*, Planeta, Barcelona, 1988, p. 85 (detall)
 - *El Siglo de Picasso*, Ministerio de Cultura, Paris-Musées, [Madrid], Paris, 1988, p. 112
 - *Surrealisme a Catalunya : 1924-1936*, Generalitat de Catalunya. Departament de Cultura, Barcelona, 1988, p. 77
 - *Salvador Dalí, 1904-1989*, Gerd Hatje, Stuttgart, 1989, p. 61
 - *Louisiana revy*, [Louisiana Revy], Humlebaek, 1989, p. 9
 - René Passeron, *Salvador Dalí*, Ars Mundi, [S.I.], 1990, p. 52
 - *Los Dalís de Dalí: colección del museo nacional centro de arte reina Sofía*, Centro cultural, Arte contemporaneo, México D. F., 1990, p. 18
 - *Salvador Dalí*, Musée des Beaux-Arts, Montréal, 1990, p. 45
 - Leticia Azcue Brea, *Salvador Dalí*, Colegio de España, Salamanca, 1990, p. 33
 - Luis Romero, *PsicoDálico Dalí*, Mediterranea, Barcelona, 1991, p. 44 (detall)
 - *Picasso, Miró, Dalí y los orígenes del arte contemporáneo en España : 1900-1936*, Schirn Kunsthalle, MNCARS, Francfort, Madrid, 1991, p. 152
 - Rafael Santos Torroella, *Dalí residente*, Residencia de Estudiantes - CSIC, [Madrid], 1992, p. 179
 - *Summa artis | Pintura y escultura española del siglo XX : 1900-1939*, Espasa-Calpe, Madrid, 1993, p. 490
 - Jaime Brihuega, *Miró y Dalí: los grandes surrealistas*, Anaya, Madrid, 1993, p. 57
 - A. Reynolds Morse, *Dali's animal crackers*, Salvador Dalí Museum, St. Petersburg, Florida, 1993, p. 26 (detall), p. 81 (detall)
 - Meredith Etherington-Smith, *The Persistence of memory : a biography of Dalí*, Random House, New York, 1993, s. p. (imatge indirecta)
 - Marco Di Capua, *Dalí*, Librairie Gründ, Paris, 1994, p. 85
 - Robert Descharnes, Gilles Néret, *Salvador Dalí, 1904 -1989*, Benedikt Taschen, Köln, 1994, p. 122
 - Rafael Santos Torroella, *Dalí, época de Madrid*, Residencia de Estudiantes - CSIC, [Madrid], 1994, p. 14
 - *El Surrealismo en España*, Museo Nacional Centro de Arte Reina Sofía, [Madrid], 1994, p. 29
 - *Salvador Dalí: the early years*, South Bank Centre, [London], 1994, p. 144 (detall), p. 145 (detall), p. 171
 - *Dalí, Miró, Picasso e il surrealismo spagnolo*, Skira, Milano, 1995, p. 89

- Salvador Dalí, Federico García Lorca, "Los Putrefactos" : dibujos y documentos, Residencia de Estudiantes, [Madrid], 1995, p. 48
- David Carter, *Salvador Dalí*, Chelsea House, New York - Philadelphia, 1995, p. 51 (imatge indirecta)
- Rafael Santos Torroella, "Los Putrefactos" de Dalí y Lorca : historia y antología de un libro que no pudo ser, Consejo Superior de Investigaciones Científicas, Amigos de la Residencia de Estudiantes, [Madrid], 1995, p. 46, p. 53 (2 detalls)
- Ralf Schiebler, *Dalí : genius, obsession and lust*, Prestel, Munich - New York, 1996, p. 36
- Christopher Masters, *Dalí*, Phaidon, London, 1996, p. 51
- Haim Finkelstein, *Salvador Dalí's art and writing, 1927-1942 : the metamorphoses of Narcissus*, Cambridge University Press, Cambridge, 1996, p. 40
- *Primeres avantguardes, 1918 - 1930*, Edicions 62, Barcelona, 1997, p. 28
- Robert Radford, *Dalí*, Phaidon, London, 1997, p. 75
- Ian Gibson, *The Shameful life of Salvador Dalí*, Faber and Faber, London, 1997, il. XI
- Matthew Gale, *Dada & surrealism*, Phaidon, London, 1997, p. 286
- Salvador Dalí, Federico García Lorca, "Los Putrefactos" per Salvador Dalí i Federico García Lorca : dibuixos i documents, Fundació Caixa de Catalunya, Publicaciones de la Residencia de Estudiantes, Barcelona, [Madrid], 1998, p. 48
- *Federico García Lorca : 1898 -1936*, TF Editores, Comisión Nacional Organizadora de los Actos Conmemorativos del Centenario del Nacimiento de Federico García, Madrid, 1998, p. 185
- Fèlix Fanés, *Salvador Dalí, la construcción de la imagen : 1925-1930*, Electa, [Madrid], 1999, p. 130
- Agustín Sánchez Vidal, *Salvador Dalí*, Electa, Madrid, 1999, p. 15
- Ian Gibson, *Lorca-Dalí : el amor que no pudo ser*, Plaza & Janés, Barcelona, 1999, p. 5, p. 5 (detall), p. 6 (detall)
- *Salvador Dalí*, Parkstone, England, 1999, p. 44, p. 45 (detall)
- *Masterpieces of surrealism*, Salvador Dalí Museum, St. Petersburg, Florida, 2000, p. 6 (imatge indirecta)
- Fèlix Fanés, *El Gran masturbador*, Electa, Madrid, 2000, p. 33
- Ángel González García, *El Resto : una historia invisible del arte contemporáneo*, Museo de Bellas Artes de Bilbao, Museo Nacional Centro de Arte Reina Sofía, Bilbao, Madrid, 2000, p. 154
- *Paris Barcelone, de Gaudí a Miró*, Réunion des Musées Nationaux, Museu Picasso, Paris, Barcelona, 2001, p. 436
- *Surrealism desire unbound*, Tate Publishing, London, 2001, p. 259
- Ian Gibson, *Dalí joven, Dalí genial*, Aguilar, Madrid, 2001, p. 205
- *La Révolution surréaliste*, Éditions du Centre Pompidou, Paris, 2002, p. 200
- Jean-Louis Gaillemain, *Salvador Dalí : désirs inassouvis du purisme au surréalisme, 1925-1935*, La Passage, Paris-New York, 2002, p. 98 (2 detalls), p. 99 (2 detalls), p. 100 (2 detalls), p. 128, il. 12
- Juan Antonio Ramírez, *Dalí: lo crudo y lo podrido*, A. Machado Libros, Madrid, 2002, p. 26
- *Surrealismus 1914 - 1944 : Dalí, Max Ernst, Magritte, Miró, Picasso...*, K20 Kunstsammlung Nordrhein-Westfalen, Hatje Cantz, Düsseldorf, Ostfildern-Ruit, 2002, p. 204
- Javier Pérez Andújar, *Salvador Dalí : a la conquista de lo irracional*, Algaba, Madrid, 2003, s. p.
- Martí de Riquer, Montse Aguer i Teixidor, *Estudios : El ingenioso hidalgo don Quijote de la Mancha*, Planeta, Fundació Gala-Salvador Dalí, [Barcelona], Figueras, 2003, p. 167 (imatge indirecta)
- Ricard Mas Peinado, *Universdalí*, Lunwerg, Barcelona, Madrid, 2003, p. 68
- *Les Essentiels de l'art Dalí*, Ludion, Amsterdam, 2003, p. 64
- *The Portable Dalí*, Universe, New York, 2003, p. 64
- Lluís Llongueras, *Todo Dalí : vida y obra del personaje más genial y espectacular del siglo XX*, Generalitat de Catalunya, [Barcelona], 2003, p. LVII
- Maria Lluïsa Borràs, *Salvador Dalí : vida i obra d'un geni*, Columna, Barcelona, 2004, s. p.
- Rafael Santos Torroella, *Dalí, época de Madrid*, Residencia de Estudiantes, Ayuntamiento de Madrid, Madrid, 2004, p. 22
- Jean-Louis Gaillemain, *Dalí the impresario of surrealism*, Thames & Hudson, London, 2004, coberta, p. 36, p. 37 (2 detalls)
- Beatriz Fernández Ruiz, *De Rabelais a Dalí : la imagen grotesca del cuerpo*, Universitat de València, València, 2004, p. 256 (detall)
- Tonia Raquejo, *Dalí: metamorfosis*, Edilupa, [Madrid], 2004, p. 25

- *Sebastian's arrows : letters and mementos of Salvador Dalí and Federico García Lorca*, Swan Isle, Chicago, 2004, s. p.
- Enric Bou, *Dalíccionario : objetos, mitos y símbolos de Salvador Dalí*, Tusquets, Barcelona, 2004, p. 6 (detall)
- Jean-Louis Gaillemín, *Dalí : master of fantasies*, Harry N. Abrams, New York, 2004, p. 36, p. 37 (detalls)
- *Huellas dalinianas*, Sociedad Estatal de Conmemoraciones Culturales, Madrid, 2004, p. 78
- *Dalí*, Bompiani, [Milà], 2004, p. 101
- *Salvador Dalí i Federico García Lorca : la persistència de la memòria*, Viena, Generalitat de Catalunya. Departament de Cultura, Barcelona, Barcelona, 2004, p. 91
- *Obra completa : Álbum*, Destino, Fundació Gala-Salvador Dalí, Sociedad Estatal de Conmemoraciones Culturales, Barcelona, [Figueres], [Madrid], 2004, p. 51
- Mary Ann Caws, *Surrealism*, Phaidon, London, 2004, p. 148
- Jean-Louis Gaillemín, *Dalí : le grand paranoïaque*, Découvertes Gallimard Arts, París, 2004, p. 37 (detalls)
- *Dalí : afinitats electives*, Generalitat de Catalunya. Departament de Cultura, Barcelona, 2004, p. 62
- Màrius Carol, Josep Playà i Maset, *El Enigma Dalí*, Plaza Janés, Barcelona, 2004, s. p.
- Rafael Santos Torroella, *El Primer Dalí, 1918-1929 : catálogo razonado*, IVAM Institut Valencià d'Art Modern, Generalitat Valenciana. Conselleria de Cultura, Educació i Esport, Publicaciones, [València], [València], [Madrid], 2005, p. 337
- Lucía García de Carpi, *Salvador Dalí*, Ambos Mundos, Salamanca, 2005, p. 62, p. 130 (detall)
- "The Grand Master of Surrealism Salvador Dalí", *Usa today magazine*, 31/05/2005, McLean, VA, p. 199
- *Salvador Dalí : La gare de Perpignan - Pop, Op, Yes-yes, Pompier*, Hatje Cantz, Ostfildern, 2006, p. 148
- Marta Luna, Toni Matas, *Dalí i els altres secrets*, Distribucions d'Art Surrealista, Figueres, 2006, p. 33
- Robin Adèle Greeley, *Surrealism and the Spanish civil war*, Yale University Press, New Haven & London, 2006, p. 67
- Agustín Sánchez Vidal, *Salvador Dalí*, Fundación Mapfre. Instituto de Cultura, Madrid, 2007, p. 39
- *Ola Pepín! Dalí, Lorca y Buñuel en la Residencia de Estudiantes*, Fundació Caixa de Catalunya, Publicaciones de la Residencia de Estudiantes, Barcelona, Madrid, 2007, p. 239 (detall)
- *Salvador Dalí : an illustrated life*, Tate Publishing, Fundació Gala-Salvador Dalí, Sociedad Estatal de Conmemoraciones Culturales - Ministerio de Cultura, London, [Figueres], [Madrid], 2007, p. 51
- *Dalí & film*, Tate Publishing, London, 2007, p. 16
- *Salvador Dalí : sur les traces d'éros*, Éditions Notari, [Ginebra], 2007, p. 122
- Mary Ann Caws, *Salvador Dalí*, Reaktion Books, London, 2008, p. 52 (detall)
- *Un perro andaluz 80 años después*, Sociedad Estatal de Conmemoraciones Culturales, La Fábrica, Madrid, 2009, p. 25
- *Dalí, Lorca y la Residencia de Estudiantes*, Sociedad Estatal de Conmemoraciones Culturales, [Madrid], 2010, p. 268
- Jesús Lázaro Docio, *El Secreto creador de Salvador Dalí : el método paranoico-crítico, 1927-1937*, Eutelequia, Madrid, 2010, il. 21
- Astrid Ruffa, *Salvador Dalí*, La Central, Barcelona, 2010, p. 25
- Ralf Schiebler, *Dalí : the reality of dreams*, Prestel, Munich, London, New York, 2011, p. 36
- Thierry Dufrêne, *Salvador Dalí : double image, double vie*, Hazan, Malakoff, 2012, il. 6
- *Dalí*, Centre Pompidou, Paris, 2012, p. 96
- Roger Rothman, *Tiny surrealism : Salvador Dalí and the aesthetics of the small*, University of Nebraska, Lincoln & London, 2012, p. 43
- José Jiménez, Dawn Ades, Georges Sebbag, *El Surrealismo y el sueño*, Museo Thyssen-Bornemisza, Madrid, 2013, p. 237
- *2012 : Memoria = Memòria*, Fundació Gala-Salvador Dalí, Figueres, 2013, p. 124 (imatge indirecta)
- Catherine Ingram, Andrew Rae (il.), *This is Dalí*, Laurence King Publishing, London, 2014, p. 27
- Daniel R. Caruncho, *Salvador Dalí, las obras de su vida*, Dos de Arte, Barcelona, 2015, p. 19

Gestió de drets de reproducció

Els drets de propietat intel·lectual de les obres de Salvador Dalí i, per tant, de les reproduïdes en aquesta pàgina web, són titularitat de l'Estat Espanyol, cedits en exclusiva a la Fundació Gala - Salvador Dalí.

D'acord amb la legislació vigent en matèria de propietat intel·lectual, queda prohibida la reproducció (total o parcial), la distribució, la transformació, la comunicació pública, la posada a disposició interactiva, així com qualsevol altra explotació, per qualsevol mitjà, de les obres contingudes en aquesta pàgina web.

Qualsevol explotació de les obres de Salvador Dalí queda subjecta a la necessitat de sol·licitar autorització prèvia a VEGAP (91 532 66 32/ 93 201 03 31; www.vegap.es) i d'obtenir la corresponent llicència. La infracció dels drets de propietat intel·lectual de les obres de Salvador Dalí serà perseguida d'acord amb la legislació vigent.